

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
félévre 30000 korona.
Egyes szám ára 1500 kor.

Megnyitó beszéd

a kecskeméti egyetemes református jogakadémia
felavató ünnepén

mondotta Baltazár Dezső dr. püspök.

Tisztelt Közönség!

Ez az alkalom, amikor Kecskemét városában az országos református jogakadémiát adjuk át nemzetművelési rendeltetésének, örömnep volna levonás nélkül, ha nem romokból építettük volna. Két magyar református jogakadémia romjai vannak beletemetve ennek az újnak a fundamentumába. Bármilyen szép is ez az alkotás, még ha kiépítésének ívei az egek vonalaival fonódnának is össze, még akkor is gyászna árnyai lengenek körül.

A magyar nemzeti kulturának két történelmi bástyája dőlt le. Egyik Sárospatakon a magunk mostohasága, a másik Máramarosszigeten a mások kegyetlensége folytán. Nagyon is keserű az a vigasztalás, hogy a két jogakadémia helyére két egyetem: a szegedi és a pécsi lép; mert ha egy csepp igazság lett volna azon a csalárd mérlegen, amelyekkel Trianonban kimérték az európai nemzetek új határait, akkor ennek a két egyetemnek most is ott lángolna a fátyla, ahol nagy nemzeti erők, százados áldozatok, elemi szükségességek és történelmi igazságok jelölik ki számukra az eredeti helyet.

De hát ez volt Magyarország osztályrésze az európai népek társaságában ezer esztendőn át. Rombadólni és a romokból újjá épülni. Nagy szellemi és erkölcsi erők összetétele a magyar génusz, hogy ebből telt arra is, hogy Európa kulturájáért, mint védő bástya, mint első ütköző, állandó áldozattá avassa magát. Mert nem kell hinni, hogy belső „vaktúze”, egyenlensége áldozatával ontotta volna rommá magát ez a nemzet. A vak-tűznek csak a fokozásban volt része. Külső nagy erők hatása itt a romok. A keresztyénségnek, az európai kulturának nagy erőie, amelyek kivánták, igényelték s a vész idején kérték és elfogadták az áldozatot és a pogányságnak, a keleti sötétségnek nagy erőie, amelyeknek az útjában a magyar kultúra volt az első, a legnagyobb akadály.

Amaz erők érdekében is, emez erők ellen is, érdemes volt időnként romokban temetkezni. Érdemes

a magunk történelmi lelkiismeretének nyugalmáért, még így is, hogy Európa rút hálátlansággal tapodta meg áldozatainkat. Szétszaggatva azt a testet, amely ő érette vérzett.

De hát keressük a vigasztalás nyomait, amelyek bátorítanak s nem rettentenek. A harag dülása közül, melyben a felekezeti ellentétek vérfagyaláló harsonája viszi a vezérszólamot, mint az Illyés prófétának szóló isteni jelenés: halk, szelid hang emelkedik ki, amely a szelidségben rejlő isteni hatalommal minden más földi hangnál hatalmasabb. Ez a hang nem úgy beszél, mint a bűneiben háborgó világ, nem zajjal, zúgással, harsogással, hanem, úgy mint Jézus: akinek „hatalma van”. Hatalma az alázatosságban, szelidségben, szeretetben.

Kecskemét városának: a történelmi, az igazi, a lelki Kecskemétnek szelid hangját hallom, amelynek kíséretében a magyar nemzeti kultúra oltárára, a tagjaiban és egészében kivétel nélkül magyar egyház kezeihez odaadja nemzeti áldozatát. A többségében nem protestáns Kecskemét városának ez a ténye még akkor is történelmi példa méltóságának magaslatán marad, ha a megítélés mérlegébe teljes súllyal vetjük bele a városnak az egyetemes református jogakadémiánál elsősorban kitetsző helyi érdekét. Ha ennek a nemes példának szépsége, ereje, hatalma, méltósága győzelemmel vinné át zászlóját a magyar társadalom lelkén, az ország irányán, akkor a magyar református nemzeti kulturának nem kellene keserű, könnyes szemekkel révedezni a súlyos jövő felé, hanem a méltányolt munka és elismert érdemek vidám lelkesedésével halmozhatná tovább az ország tiszta nemzeti lélekincstárának értékeit.

Az erők összefogásának e szép alkalmakor egy híres pénz emléke tűnik elém. A Rákóczi pénzének emléke. Nem az érc tetszik, hanem a felírása: „concurrunt ut alant” (összeállanak, hogy erősödjenek). Nem az érc tetszik, hanem a képe: különböző felekezetek papjai együtt élesztik a közös oltár tűzét. Magyarország gazdasága, kulturája, politikája, integritása ebben a jelben lehet győztes.

Ebben a jelben vághatja ez az egységes jogakadémia is az új magyar jövőnek: az álmok és imádságok, a sirások és prófétálások vágya valóságának: a területében és szellemében régi Magyar-

országának magtára számára „kévei sorát“ a tudomány éles kaszájával, melynek tükörében a vallás-erköles királyi napjának sugára ragyog.

A egyetemes református jogakadémiát, Isten nevében a haza és egyház szolgálatára magas rendeltetésének átadom.

Egyház

A tiszántúli református egyházkerület közgyűlése.

Nagy érdeklődés mellett kezdte meg szeptember 25-én délelőtt a tiszántúli református egyházkerület közgyűlését, amelyen jelen voltak: dr. Baltazár Dezső püspök, gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok, az egyházkerület esperesei valamennyien, az egyházmegyei gondnokok közül: Gulácsy István, Némethy Károly v. b. t. t., Szomjas Gusztáv, Pappszász József, Szalánczy Bertalan, Péchy László, Komoróczy Iván, Kulin Imre és Nagy József egyházi főgondnok, a kollégium helyi gondnoka. Az egyházkerületi tanácsbírák közül: Sass Béla, Szele György, Soltész Elemér, Andrassy Kálmán lelkészek, Márk Endre, dr. Magoss György, Mezössy Béla, Dóczy Imre s szentpéteri Kun Béla, dr. Révész Imre, dr. Tóth Lajos, főjegyzők, Maklár Károly és dr. Vásáry István jegyzők és az egyházmegyei képviselők nagy számban, köztük a közéletnek sok ismert alakja.

A közgyűlést dr. Baltazár Dezső püspök magas szárnyalású imája nyitotta meg, amelyet mult számunkban vezető helyen közöltünk s amely után gróf Degenfeld József a következő beszéddel nyitotta meg a közgyűlést:

„Tisztelt közgyűlés!

Egyházkerületünk sok-sok nehézséggel küzd. Az utóbbi időben azonban a legtöbb bajt és gondot okozták anyagi viszonyaink, mindenütt ezzel kell találkozunk. A mi egyházkerületünkben levő iskolák az úgynevezett szanalási akció folytán el estek nagyobb részben azoktól a pénzbeli segélyektől, amelyeket az államtól kaptunk. Ennélfogva a legnehezebb viszonyok közé kerültek és a legnagyobb takarékoságra van szükség. A debreceni kollégium is érzi ezt a helyzetet és alig vagyunk képesek úgy fenntartani, ahogy az kívánatos. Egyetlen reményünk az, hogy a püspök úr, aki tavaly előtt kint járt Amerikában és segítséget gyűjtött a kollégiumnak, ismét ezen célból igyekszik az összel átmenni. (Éljenzés.) Bajunk van még a jogakadémiáinkkal is. Az állam megvont minden támogatást a jogakadémiáktól. Ennek következménye az, hogy a sárospataki jogakadémiát és a Hódmezővásárhelyen volt máramarosszigeti jogakadémiát meg kellett szüntetnünk. Egyetlen jogakadémia maradt fenn Kecskeméten és ezt is csak úgy tudjuk fenntartani, hogy a többi egyházkerületek hozzájárulnak a fenntartásához, de igen nagy áldozatot hoz Kecskemét városa is.

A mi egyházi életünket most sem kímélte meg

a halál, mert igen sok veszteséget szenvedtünk. Elvesztettük a dunántúli egyházkerület püspökét: Németh Istvánt, a legutóbbi napokban elvesztettük a békésbányai egyházmegye kiváló gondnokát: Fekete Mártont, azonkívül elhunyt a debreceni egyház régi papja: Könyves Tóth Kálmán. Elvesztettük Mácsai Sándort, aki 39 éven át volt vezetője a kántusnak. Elvesztettük Sinka Sándor főgimnáziumi igazgatót, ki már régebben nyugdíjazva volt. Mindezekről méltóztassanak kegyelettel megemlékezni.

Még egyszer üdvözlöm a megjelenteket, a közgyűlést megnyitom“.

A közgyűlés emlékezetes eseménye volt Soltész Elemér tábori püspök, egyházkerületi tanácsbíró és Maklár Károly aljegyző eskütétele. Püspökünk mindkét érdemes férfiúhoz szép beszédet intézett, amelyre ők szívök szerint válaszoltak. Érdekes megemlíteni, hogy Soltész Elemér beszédében hivatkozott arra a 200 éves kapcsolatra, amely az ő családját és az egyházkerületet összefüzi.

A megnyitó beszéd után az alakulással járó teendők elvégzése következett, majd az egyetemes konvent és a kormánytól leérkezett leiratokat, továbbá az egyházmegyéktől érkezett felterjesztéseket intézte el a közgyűlés. Ezek között nagyobb érdeklődést keltett a belkörü tűzbiztosítás kérdése, ahol ugyanis Vass Mihály lelkész, képviselő indítványozta, hogy az egyházkerület a biztosító intézetekkel való megegyezés helyett, saját hatáskörében szervezze meg a tűzbiztosítást. Az indítványt azonban az egyházkerületi közgyűlés — a nehéz viszonyokra való tekintettel — levette a napirendről. A tanítói díjlevelek ügyénél ugyancsak Vass Mihály tette azt az indítványt, hogy az egyházkerület írjon fel a kormányhoz, hogy a tanítói fizetésekhez való hozzájárulást változatlanul adja meg továbbra is.

Ezután a bizottságok kiegészítésére került a sor. Az elnökség javaslatára a várossal közös nyomdávalal felügyelő-bizottságába az egyházkerület a maga részéről: Márk Endre, Soltész Elemér, dr. Tóth Lajos, Uray Sándor, Ferenczy Gyula és Lencz Géza tagokat küldte ki.

Az egyetemes konvent tagjaiul az 1925—28. évi ciklusra titkos szavazással a következőket választották meg. Rendes tagokul a lelkészek közül: Sass Béla, Berey József, Török Imre esperes és dr. Révész Imre. A világiak közül: György Endre, dr. Dóczy Imre, szentpéteri Kun Béla, gróf Degenfeld Pál. Póttagok a lelkészek közül: Szabó Lajos, F. Vargha Lajos, Lánzy József és Harsányi Pál esperes. A világiak közül: Karai Sándor, Szalánczy Bertalan, Kulin Imre és Gulácsy István.

A missiói bizottság jelentését, majd a lelkész-képesítő vizsgákról szóló jegyzőkönyveket tárgyalta a közgyűlés. Nagy érdeklődés között tárgyalták az egyházkerületi pénzügyi bizottság számos pontjából álló jelentését, amelynek folyamán több ízben parázs vita is keletkezett, különösen az egyházi közigazgatási adó kérdésénél, amelyre vonatkozólag végül is úgy döntöttek, hogy ebben a tekin-

telben a pénzügyi bizottságot a tavaszi közgyűlésre javaslat kidolgozására hívják fel. A vita folytán a pénzügyi bizottság jelentését egészben nem is lehetett letárgyalni.

A jelentéssel kapcsolatban a kecskeméti református jogakadémián egy tanszék fenntartását határozták el és erre a célra a jövő évi költségvetésbe ötven millió koronát vesznek fel. Azonkívül ennek a tanszéknek a fenntartására fordítják annak az alapítványnak a jövedelmét, melyet dr. Vásáry István tett az időközben megszűnt máramaroszigeti jogakadémia javára. Kimondotta még a közgyűlés, hogy a debreceni tanítónőképző-intézet fenntartására 35 millió koronát szavaz meg a jövő évre és pedig 20 millió koronát a fenntartásra, 15 millió koronát az internátusra. A közgyűlést háromnegyed 2 órakor félbeszakították.

Délután az egyházkerületi bíróság ülésezett. Első sorban teljes ülést tartottak, amelyen egy évi időtartamra megalkották az időszaki tanácsot. Ennek rendes tagjai lettek: Sass Béla, Török Imre, dr. Dóczy Imre és dr. Magoss György. Póttagok: szentpéteri Kun Béla, Márk Endre, Kulin Imre, Szabó Lajos és Harsányi Pál. Ezután pedig a bíróság két tanácsra oszolva tárgyalta az egyházmegyei bíróságoktól felebbezett közigazgatási és fegyelmi ügyeket, 17 közigazgatási és 7 fegyelmi ügyet intéztek el. A tárgyalások a késő esti órákig tartottak.

A közgyűlés második napján a szokásnak megfelelően, a kollégiumi ügyeket tárgyalták.

Különösen nagy érdeklődést keltett a tiszadadi ingatlanok haszonbérbe adásának ügye és az 1924—25. évi költségvetés megállapítása. A költségvetés a kiadások folytonos emelkedése folytán nagy deficittel zárul és a kollégium kénytelen lesz őszi fenntartóinak: a református egyházaknak és a híveknek áldozatkészségét nagyobb mértékben igénybe venni, egyben kérni Debrecen várost, hogy segélyét arany valutában adja.

Hosszabb ideig tartó megbeszélés tárgya volt a létszámcsoökkentés és a gazdasági tanács tagjai számának apasztása, valamint a bihari egyházmegyének a kollégium vagyona kezelésének reformja tárgyában beadott indítványa.

Mindezek tárgyában a közgyűlés elfogadta az igazgatótanács részéről előterjesztett javaslatokat. Ezek szerint a tisztviselők létszámát kettővel apasztják, a gazdasági tanács tagjainak számát pedig a helyi gondnokkal, mint elnökkel együtt, tizben állapította meg a közgyűlés és pedig úgy, hogy három tagot az egyházkerületi közgyűlés, kettőt a debreceni egyház presbiteriuma, egyet Debrecen város tanácsa választ és három a kollégium tanári karának képviselőiből lesz. Ehhez a módosításhoz úgy a presbiterium, mint a város tanácsa hozzájárult.

Tárgyalta ezután a közgyűlés a bihari egyházmegye indítványát, amely arra irányult, hogy az egyházkerület közgyűlése küldjön ki hat tagú bizottságot a kollégium vagyona kezelésének, az ügymenetnek megvizsgálására és arra, hogy milyen módon lehet a jövedelmet fokozni, a kiadásokat

csökkenteni és a kezelést egyszerűsíteni. Ennek a bizottságnak tagjai: Kovács Lajos és Lévay Mihály esperesek, Kulin Imre és Pappszász József egyházmegyei gondnokok, Vass Mihály és Keserű Lajos egyházmegyei képviselők lettek.

A 9 órától déli 1 óráig tartó tanácskozás idejét egészen a kollégiumi ügyek foglalták le.

A délután három órakor folytatott közgyűlésen befejezték az egyházkerület pénzügyi bizottsága jelentésének tárgyalását és pedig az 1923. évi számadás megvizsgálásáról adott jelentést, valamint határoztak az egyházkerülethez tartozó egyházközségek tűzbiztosítása érdekében kötendő szerződés felől. A legkedvezőbb ajánlatot a Fonciére és a Gazdák Biztosító Szövetkezete tette. Az egyházkerületi közgyűlés a két egyenlő ajánlat közül a Fonciére ajánlatát fogadta el, mint amely intézettel az egyházkerület negyven év óta van szerződéses viszonyban.

A Baltazár amerikai alapítvány jelentésének tárgyalása során megtudta az egyházkerület közgyűlése, hogy az alapítvány vagyona majdnem egy milliárd korona, a jótékonycélokra alapítványszerűen juttatott adományokon felül. A lefolyt iskolai évben tizenöt millió koronánál több segélyt osztottak ki az alapítványból az ifjúság közt, a most folyó iskolai évben pedig az ifjúság segélyezésére 50 millió koronát irányoztak elő.

Az egyházmegyétől előterjesztett felebbezési ügyek tárgyalása után az egyházkerület tanügyi bizottságának jelentései kerültek sorra, amelyek között nagyobb vitát idézett elő a hódmezővásárhely-máramaroszigeti megszűnt jogakadémia ügye, melyre vonatkozóan kimondta az egyházkerületi közgyűlés, hogy a jogakadémia vagyonának megőrzéséről gondoskodik. Sajnos, ez a vagyon nagyon kevés, mert a jogakadémia vagyonának legnagyobb része megszállott területen van s épen ezért kellett az akadémia működését megszüntetni.

Majd az egyházkerület népiskolai tanügyi bizottságának javaslatai kerültek sorra, amelyeknek tárgyalása után az egyházkerület elnöksége a majdnem 300 pontból álló gazdag és érdekes tárgysorozatu közgyűlést berekesztette.

Az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye közgyűlése.

1924 augusztus 30.

„Hiszek egy Istenben“ csendült fel a Bartha László ajakán az esperesi ima és a buzgó érzéseknek, a lángoló lelkesedés szülte indulatoknak, az égfelé ragadó gondolatoknak szárnyalása ölelte körül a magyar „Hiszekegy“ minden sorát. És amikor az Amen elhangzott, szívünk rádobogta „e hely Istennek háza és a mennyország kapuja“.

Ezután Szomjas Gusztáv szólott a meguyítóban azzal a nemes hévvel, mely emel, vouz és magával ragad. Megemlékezett Lévay Imre és három társa nyugalomba vonulásáról; a tanítóság ősz, de fiatal lelkű harcosai ök; szó elég nincs

érdemük méltatására. Azután meghajtotta az elismerés zászlaját a Wodianer díjat nyert Dobó Sándor előtt, hogy utána rámutasson, mint eleven sebre, a tanítóegyesület gyűlésén elhangzott panaszokra, melyeknek egy orvossága van, ha a magunk ügyeivel intenzívebben foglalkozunk. Fajdalmasan beszélt elszakított véreink sanyargatásáról, iskoláik bezáratásáról, az egész világot átfekető gyűlöletről, hogy felimádkozhassa: „Szeretet, jöjjön el a te országod“.

Szegény, tragikus véget ért néhai esperesünk örökké vidám lelke lebeg körül bennünket, amint halljuk a társegyházmegyék részvétiratait.

Azután esküsznek... Bakóczy Endre, Ajtay Jenő új tanácsbírák, utánuk az új tanítók. Amazokat esperesünk köszönti, mint régi ismerősöket az új munkakörben melegen, emezeket gondnokunk hívja tüzes hazaszeretetre.

Következnek a gömör-tornai, főképpen a belmissiót érintő, nagy gondolatokkal telített határozatok, melyek számára egy külön gyűlés kellene.

Büdszentmihály tanítói államsegélyének megvonása tárgyalatik. Feljajdul az egész gyűlés. Hiszen olyan jelenségek merednek ki a miniszteri megvonásokból, melyek, ha nem orvosoltatnak, vagy nem enyhíttetnek: az iskolák egyetemes feladása mentheti meg egyedül az egyházakat az anyagi pusztulástól.

Felsőbb hatóságaink sürgős és határozott beavatkozását kérjük idevonatkozóan, valamint azoknak megerősítését ama határozatra, hogy mindenféle világi hatóságoktól jövő rendeletek lelkészre, iskolaszékre, presbiteriumra csak akkor váljanak végrehajtás tárgyává, ha azokat a mi hatóságaink is rendelik.

Leánykálvineumra az egyházmegye 5 mázsa buzát nyújt. Lelkészek ajánlatát esperes közli a vezetőséggel.

A debreceni hitvédelmi határozat mély hatással volt a közgyűlésre és méltó visszhangot keltett.

A vándorgyűlések visszaállítása megkíséreltek; hajduszoboszlói „Egyházi Híradó“ hivatalos lap lesz; kölesönök, adókulesok, felebbezések, alapítványok gyors egymásután tárgyalatik, hogy még egy fontos ügynek adjanak helyet.

Minthogy a népiskolai szakfelügyelői állás betöltése még mindig nem vihető keresztül anyagi erő híján, Dobó Sándor, Baán Géza, Bor János és Jámbor Kálmán tanítók iskolalátogatókul választattak, kik az esperesi látogatáskor ejtik meg az iskolák szakszerű megvizsgálását.

Végül rá kell mutatnom egy örvendetes újítás bevezetésére, melynek a középszabolcsi egyházmegyében már régebben áldásos hatása mutatkozik. Az t. i., hogy a közismereti tárgyaktól elkülönítve vétetik elbírálás alá az ének és vallás tanítás, előbbinek keretében hangsúlyozottan megkívánva az összhangzatos énektanítást és annak a templomba bevezetését.

Azután elhangzott a „vizontlátás“ édes-bús igéje és a lelkeket még egyszer átjárta „Hiszek az isteni örök igazságban“.

Ajtay Jenő.

Iskola

A kecskeméti Országos református jogakadémia megnyitása.

Vasárnap avatták fel Kecskeméten az országos református jogakadémiát, amelybe beleolvadt az anyagiak hiánya miatt megszűnt sárospataki és a románok által kiüldözött máramarosszigeti jogakadémia is. Szombaton este érkeztek meg a vendégek és pedig dr. Baltazár Dezső, dr. Ravasz László és Soltész Elemér püspökök, gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok, konventi világi elnök, Benedek S. közigazgatási bírósági másod-elnök, szentpéteri Kun Béla dr., egyetemi tanár, dr. Benedek Zsolt konvent-tanácsos, az egyetemes konvent képviselőjében.

A vasuti állomásnál nagy néptömeg fogadta a vendégeket és Hetessy Kálmán a református egyház, Zimay Károly polgármester Kecskemét város, Joó Gyula igazgató pedig a jogakadémia és Kornya Mihály a joghallgató ifjúság nevében mondtak üdvözlő beszédet, amelyekre a vendégek nevében dr. Baltazár Dezső püspök válaszolt. Utána a vendégek hosszú kocsisorban vonultak be a városba a közönség sorfala között. A vasárnap reggeli vonattal érkezett meg Zsitvay Tibor a nemzetgyűlés alelnöke a nemzetgyűlés képviselőjében és dr. Tóth Lajos államtitkár a kormány képviselőjében.

Az ünnepély vasárnap délelőtt 10 órakor a református templomban tartott istentisztelettel kezdődött. A templomot zsúfolásig megtöltötte a szomszéd városok és községek küldöttségeivel is megnövekedett közönség, amelyben minden hitfelekezet képviselve volt. Ravasz László püspök tartotta az istentiszteletet, amelynek keretében mindenkit elragadó szép prédikációt mondott.

Istentisztelet után a Tisza István kollégium dísztermében volt a jogakadémia ünnepélyes felavatása, amely a polgári dalkör énekével kezdődött, majd dr. Baltazár Dezső püspök, mint az egyetemes konvent elnöke, nyitotta meg az ünnepélyt azzal a beszéddel, amelyet lapunk vezető helyén közlünk. A beszédet szünni nem akaró tetszésnyilvánítás követte, amely után Joó Gyula, a jogakadémia igazgatója tartott előadást a jogakadémiák multjáról és az országos intézménnyé való átalakulás történetéről, névszerint is felemlítette azokat, akik e tekintetben különös érdemeket szereztek. Majd a nemzetgyűlés és a kormány üdvözlését adta át Zsitvay Tibor, a nemzetgyűlés alelnöke mindenkinek a figyelmét megragadó lendületes szép beszéddel, Mohr Gyula dr. pedig a menekült Ferenc József tudományegyetem üdvözlését adta át. Dr. Kovács Andor egyetemi tanár a Tisza István Tudományegyetem üdvözlését tolmácsolta. Sárkány Béla ágostai evang. lelkész az evangélikus egyház és a miskolci jogakadémia üdvözlését adta át. Az üdvözlések rendén Marton Lajos a budapesti theologus akadémia, dr. Gergely György a hódmezővásár-

helyi jogakad. nevében, Zimay Károly polgármester, mint az egyik fenntartó, a város képviselőiben, dr. Szeles László főgondnok közigazgatási bíró a helybeli református egyház részéről üdvözölte a megnyitott jogakadémiát. Ezután az üdvözlő iratokat olvasták fel, amelynek során adták át a kormányzó üdvözlését is. Muraközy Gyula kecskeméti református lelkész ez alkalomra írt szép költeményét olvasta fel. A szép ünnepélyt a Himnusz elnevelése fejezte be.

Délben a Kaszinó dísztermében 120 terítékes bankett volt a vendégek tiszteletére. Az első felköszöntőt gróf Degenfeld József mondotta a kormányzóra. A pohárköszöntők során melegen ünnepelték a nemzetgyűlés és a kormány küldötteit, a konventi elnököket, a püspököket, az egyetemek képviselőit. Dr. Tóth Lajos államtitkár pedig nagy hatás mellett a jogakadémia felvirágoztatására emelte poharát.

Délután megtekintették a református egyházi társadalmi intézményeket, a tanítónőképző-intézet gyönyörűen berendezett internátusát és a protestáns kaszinót. Utána 5 órakor a jogakadémia kormányzó bizottsága tartott ülést, amelyen az üresen maradt tanszékek betöltéséről intézkedtek. Délután 6 órakor a kollégium dísztermében a protestáns asszonyok és leányok köré által rendezett szeretetvendégséggel kapcsolatban vallásos-estély volt, amelyen Ravasz László püspök mondott beszédet, dr. Baltazar Dezső püspök pedig bibliát magyarázott. Dr. Szabó Ambrus Szaboleska Mihálynak egyik legújabb versét szavalta el, Székelyné Mihó Ida pedig, valamint a főgimnázium és a tanítónőképző-intézet vegyeskara vallásos énekeket adtak elő.

Este a szeretetvendégség után a püspökök Héjjas István vendégei voltak.

Közélet

Rózsa Sándor nyugalomban.

A debreceni református kollégium és a tiszántúli egyházkerület nagyérdemű és fáradhatatlan munkásságú pénztárnoka Rózsa Sándor előrehaladt életkorára és hosszú szolgálatára hivatkozva, nyugdíjaztatását kérte s az egyházkerületi közgyűlés, rendkívüli érdemeinek elismerése és jó szolgálataiért köszönet kifejezése mellett nyugalomba helyezését elrendelte.

Rózsa Sándor majdnem negyven éven át állott a kollégium szolgálatában. Azelőtt a békési gimnázium tanára, majd a szilágymegyei Nagyalú lelkésze volt. Onnan lépett a kollégiumhoz, előbb mint háznagy, majd pénztárnok. Rózsa Sándor azonban több volt, mint a gazdasági ügyek kezelésének intézője. Alig volt olyan kollégiumi vagy egyházkerületi ügy, amelyben az ő avatott tanácsát és nagy agilitását igénybe nem vették volna. Bár régi ember — pár év előtt ünnepelték közhivatali működésének ötvenedik évfordulóját, — tevékenysége és mindenre kiterjedő figyelme mit sem lan-

kadt s valóban úgy kell lenni, hogy ama kevés számú bölcs emberek közé tartozik, akik erejük hanyatlását korábban állapítják meg maguk, mint más.

A hosszú és becses szolgálattal igazán jól megérdemelt nyugalmat nem lehet sajnálni tőle, de sajnálni lehet a kollégiumot, amely nagyon nélkülözni fogja munkáját s melyet szinte lehetetlen elképzelni az örökmozgékony Rózsa Sándor nélkül.

Halottaink

Özv. szobranci és leleszi Bíró Antalné szül. Körössy Erzsébet folyó évi szeptember hó 16-án, özvegyiségének 17. évében Debrecenben elhunyt. Halálát öt gyermeke — közöttük kettő özvegy lelkészné — huszonnégy unokája — kettő közülök rendes lelkipásztor — és öt dédunokája gyászolja.

Réz László rozsnói lelkipásztor, a megszállott területen levő egyházkerület főjegyzője szeptember 12-én 58 éves korában elhunyt.

Vargha Sándor komáromi lelkipásztor, egyházmegyei főjegyző szept. 14-én meghalt. Legyen áldott emlékezetök!

Különfelek

Lelkészcseréltetés. A pácini (Bodrogköz) gyülekezet Gesztelyi Nagy Béla debreceni főgimn. h.-vallás tanárt választotta meg lelkipásztorául. G. Nagy Béla, aki növendéke volt a sárospataki, majd a debreceni kollégiumnak, Biharzsadányban és Nagyváradon teljesített értékes h.-lelkészi, illetve hitoktatói szolgálatot, majd 1921-ben tett nagyobb svájci útja után repatriálni volt kénytelen s debreceni főgimnáziumunkban töltött két évet, mint h.-vallás tanár, míg most Pácin választotta meg. Életén és munkáságán sokasodjék meg Isten áldó kegyelme!

Amerikai segítség. Birtha József lelkész, gyermekvédelmi kormánybiztos, mint a Magyar Nemzeti Szövetség hivatalos kiküldöttje amerikai körútjából a Nemzeti Szövetség számára 18.800.000 koronát, a Gyermekvédő Liga javára 18.330.750 koronát hozott.

A nagyszalontai egyházmegye internátusa — melyet Debreczeni István nagyszalontai lelkész indítványára az egyházmegye 100 éves jubileuma alkalmával alapított 1921-ben — szépen fejlődik. Miután Debreczeni István közbenjárására néhai Veres Károly építész egy házzal, néhai Kálmándy Mihály birtokos pedig 100.000 leuval megvetette az alapot, Gr. Tisza Kálmán 100.000 leu, Dr. Miskolczi Jenő 30.000 leu, id. Pápay Ferenc 10.000 leu és Szabó Zoltán egyh. m. főgondnok évi 3000 leu és mások adományával már a múlt iskolai évben megnyitott egyelőre az elemi iskola emeleti termeiben. Az áldásosnak mutakozó intézmény ez évben már 24 tanulót vett fel. Külön tanuló és külön hálószobáik vannak s a teljes díjasok havi 600 leut, 15 kg. lisztet és 1 kg. zsírt

fizetnek. A közvetlen felügyelettel és tanulmányi ellenőrzéssel Dohy Árpád s.-lelkész van megbízva.

A szalárdi gyülekezet július 6-án ünnepelte lelkipásztorának Surányi Lajosnak 40 éves lelkész-kedését és 1872-ben épült templomtornyának új gombbal és csillaggal felékesítését.

Az alsóborsodi egyházmegye szept. 23. és 24. napjain Tiszakesziben, az egyházmegye alakulása helyén ünnepelte fennállásának 125. évfordulóját.

Az erdélyi ORLE-ről. Az erdélyi református egyházkerület igazgatótanácsa f. évi március 20-án 35. jkvi sz. alatt megtiltotta a lelkészeknek, hogy bárminő egyesületnek, testületnek tagjai legyenek. Ez a határozat érintette az erdélyi Református Lelkészegyesületet is, amelynek választmánya június hó 11-én gyűlt össze Kolozsvárott s az igazgatótanács határozatát tudomásul véve, kimondotta, hogy „amennyiben az egyesület nem mint erdélyi, hanem mint Romániai Református Lelkészegyesület alakult meg, amely felett az erdélyi igazgatótanácsnak jurisdicciója nincs, — mivel a jelzett törvényt a királyhágómelléki egyházkerületben egyházhatóságilag ez ideig meg nem hirdették, a Romániai Református Lelkészegyesületnek pedig annak területén is vannak tagozatai és tagjai, az igazgatótanács határozatát úgy értelmezi, hogy az csupán az országos jellegű egyesület Erdély területén való működését tiltja meg, de ugyanez az egyesület a királyhágómelléki kerületben továbbra is működik, ez okból a vagyon ezt a Lelkészegyesületet illeti s közgyűlésünk azt annak adja át. A jövőben ennek a Lelkészegyesületnek lesz joga és kötelessége az egyesület további sorsáról határozni. Ha azonban ez Egyesület bármi okból tovább nem működhetnék, az átadott vagyont a kolozsvári Szeretetház céljaira kell fordítani“. Az egyesület ügyeinek megtárgyalására a Nagyváradon megjelenő Egyházi és Iskolai Szemle engedi át négy utolsó hasábját.

Aranyosmedgyesen szept. 21-én áldásos hatású harangszentelés volt, melyen Széll György esperes, Szaploneczay Bertalan nagybányai és Szabó József helybeli lelkipásztor végezte a templomi szolgálatot.

Új doktorok. Szász Imre monostorpályi és Polonkay Tivadar magyarhermányi (Erdély) lelkipásztor társaink a szegedi tudományegyetem jogi fakultásán tudori oklevelet szereztek. Mindkettőjüknek szívből gratulálunk. Ad multos annos.

Lelkészwálasztások. Vecsery Jánost, budapesti hitoktató lelkészt, a hadbavonult 40 theologus egyik jeles tagját az ádándi gyülekezet, Csekey Sándor dunamelléki belmissziói lelkészt a szalkszentmártoni egyház, Olasz Sándor őrszentmiklósi lelkészt az apostagi eklézsia választotta meg lelkipásztorául.

A pesti egyházmegye szept. 18-án tartott közgyűlésén az új énekes könyv kötelező használatát az egyházmegye területére kimondották. Ugyanitt melegen ünnepelték Gróf Teleki József em. gondnokot, aki 40 év óta szolgálja az egyházmegyét.

Megrongált templomjait renoválta és ünnepélyesen felszentelte aug. 31-én a sátoraljaujhelyi, szept. 7-én a tardonai és 14-én a cigándi gyülekezet.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
2717--1924. szám.

Körlevél

a nagytiszteletű Esperes urakhoz.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi szeptember hó 6-án 85,900. szám alatt kelt s a nem állami elemi iskolai tanítók, óvónők fizetésekiegészítő államsegélyének számfejtése és felvétele körüli új eljárás felőli tájékoztatás tárgyában a kir. tanfelügyelőkhöz intézett rendeletét tudomásulvétel és megfelelő intézkedés céljából alább közlöm.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1924. évi szeptember hó 25.

Révész,
püspök h.

85,900/1924.—VIII.-c. szám.

Valamennyi kir. tanfelügyelőnek.

(A székesfőváros kivételével.)

Az állami készpénzbevételek és kiadások tárgyában az 1924. évi IV. t.-c. alapján, a m. kir. pénzügyminiszter úr által, a m. kir. legfőbb állami számvevőszék elnökével egyetértve kiadott 1924. évi 5200. P. M. számú utasítás (megjelent a Budapesti Közlöny 1924. évi 102. sz., valamint a Pénzügyi Közlöny 1924. évi 17. sz.) folyó évi október hó 1-től kezdve az államkinestár terhére járó állandó illetmények számfejtésére és kifizetésére nézve az eddigiektől eltérő új szabályokat léptet életbe.

Abból a célból, hogy a nem állami elemi iskolai tanítók, tanítónők, valamint a kiseddóvónők és menházvezetők illetménykiegészítő államsegélyeinek számfejtése és kifizetése körül a mondott időponttól kezdve fennakadás lehetőleg ne következzen be, kívánatosnak tartom, hogy kir. Tanfelügyelő úr, amennyiben ez irányban az intézkedés még nem történt volna meg, az érdekelt fenntartókat, valamint tanerőket — az illetékes pénzügyigazgatósággal egyetértőleg — mihez tartás végett alábbi értelemben mielőbb tájékoztassa.

Az iskolaszéki (felügyelő-bizottsági) elnök az alkalmazásban levő összes rendes tanerőkről, amennyiben kiegészítő államsegély részükre már utalványozva van, havonként két példányban az 5200—1924. P. M. sz. Utasításban közölt 5. számú minta szerint fizetési jegyzéket készít, amelybe egyenként bejegyzik az alkalmazásban levő tanerő nevét, állását és lakhelyét, valamint a családi pótlékra igényjogosult családtagjait névszerint.

Ezeknek a fizetési jegyzékeknek az elkészítése abban az esetben is kötelező, ha csak egy tanerő van.

Ha valamely elemi iskolánál, avagy óvodánál alkalmazott *segédtanítónak*, avagy *helyettes-óvónőnek* kiegészítő államsegély engedélyezve van, az enge-

délyezés időtartama alatt a fizetési jegyzékekbe ezek is felveendő; de *külön-külön* fizetési jegyzékek készítendőek egyfelől az elemi iskolai, másfelől az óvodai (menházi) tanerőkről.

Az iskolaszéki elnök a fenti rendelkezéseknek megfelelően elkészített fizetési jegyzéket, — annak bejegyzése mellett, hogy az illetménykiegészítő államsegélyt mely postahivatalnál kell kifizetni, — a tényleges alkalmazásra, valamint az igényjogsultságra nézve a megfelelő helyen igazolással látja el, keltezi, aláírja, pecséttel ellátja és legkésőbb az esedékességet megelőző minden hó 5-éig az illető pénzügyigazgatóság számvevőségéhez elküldi.

A fizetési könyvecskék nem csatolandók.

Indokolt esetekben a fizetési jegyzékek elkészítésével, valamint a jegyzék szerinti illetmények felvételével és szétosztásával az iskolaszéki (felügyelő-bizottsági) elnök egy rendes tanerőt megbízhat, kinek neve és állása azonban az illetékes számvevőségnek — azon alkalmazottak nevével és állásával együtt, akikre nézve a megbízás történt — azonnal bejelentendő. Ily esetekben is azonban a jegyzékek megfelelő helyein eszközlendő igazolások az iskolaszéki (felügyelő-bizottsági) elnök által látandók el s ezen igazolások pótolják az 1907. évi XXVII. t.-c. 31. §-a szerint kötelező láttamozást. A jegyzékek ezenfelül félevenként a kir. tanfelügyelő által is láttamozandók.

Az iskolaszéki (felügyelő-bizottsági) elnök, vagy a pénz felvételével megbízott tanerő a számvevőség által visszaküldött már számfejtett fizetési jegyzék kézhezvétele után a számfejtési adatokat a fizetési könyvecskékbe azonnal bejegyzi, az aranykorona átszámítási kulcsának megállapítása után pedig a fizetési jegyzék 20. hasábjában a papirkoronában járó összegeket feltünteti, a kiutalt illetménykiegészítő államsegélyeket az illető postahivatalnál az átvétel nyugtázása mellett átveszi, a jogosultak részére az átvételnek a fizetési jegyzékben való elismerése után kifizeti és a fizetési jegyzéket legkésőbb a fizetési hónap 15-ig a számvevőségnek visszaküldi.

Az illetménykiegészítő államsegély pontos kifizetése érdekében az iskolaszéki (felügyelő-bizottsági) elnök a megbízott személyének megválasztásánál a legnagyobb gondossággal járjon el.

Az iskolaszéki elnök és a kifizetést teljesítő tanerő annak igazolásául, hogy a kiutalt illetménykiegészítő államsegélyek tényleg az igényjogsultaknak fizetettek ki, a fizetési jegyzéket a megfelelő helyen aláírni tartoznak.

Abban az esetben, ha valamelyik alkalmazott illetményei postán kézbesítetnek, a postai feladóvevény a fizetési jegyzékhez csatolandó.

Ha valamely alkalmazott a fizetési jegyzék beküldése után, de az illetménykiegészítő államsegély esedékessége előtt meghal, vagy reá nézve oly változás következik be, amely a fennálló hatályos jogszabályok szerint az illetményeknek vagy azok egy részének megszüntetését vonja maga után (nyugdíjazás, felfüggesztés stb.) az iskolaszéki

(felügyelő-bizottsági) elnök vagyoni, esetleg büntetőjogi felelősség terhe alatt köteles az illetménykiegészítő államsegélyt vagy annak megfelelő részét (családi pótlék) visszatartani és azt annak a postatakarékpénztári számlának a javára, amelynek terhére az kiutaltatott, megfelelő részletezéssel és a visszafizetés okának pontos feltüntetésével, lehetőleg még a felvétel napján, legkésőbb azonban a következő köznapon úgynevezett biancó befizetési lappal visszafizetni és erről az illetménykiegészítő államsegélynek kellő időben leendő helyesbítése végett az illető számvevőséget is azonnal írásban értesíteni.

A járandóságok kifizetéseért az iskolaszéki (felügyelő-bizottsági) elnök, valamint az azzal megbízott alkalmazott anyagilag felelős.

Az az alkalmazott, aki az olyan változást, mely a hatályos jogszabályok szerint az illetménykiegészítő államsegély leszállítását vagy teljes megszüntetését vonja maga után, kellő időben, legfeljebb a változás beálltától számított nyolc napon belül az iskolaszéki (felügyelő-bizottsági) elnök útján az illetékes számvevőségnek írásban be nem jelenti, vagy az őt már meg nem illető járandóságot, avagy annak megfelelő részét jogosulatlanul, vagy a változás szándékos elhallgatásával felveszi, ezért anyagi és büntetőjogi felelősséggel tartozik.

A tényleges szolgálatban álló alkalmazottak özvegy és árvák hátrahagyása mellett történt elhalálása esetén az illetménykiegészítő államsegély az elhalálást követő három hónapon át a fizetési jegyzékbe szintén felveendő és az elhalt özvegyének, szülőtlén árváinak, illetőleg gyámjának, vagy gondnokának ugyanúgy kifizetendő, mintha az elhalt tanerő az alatt a három hónap alatt életben volna.

A szükséges fizetési jegyzék-nyomtatványok, valamint a biancó befizetési lapok az illetékes számvevőségnek szerezhetőek be.

Felhívom végül a kir. Tanfelügyelő urat, hogy az államsegélyek pontos és akadálytalan felvételének biztosítása céljából mindenkor az illetékes m. kir. pénzügyigazgatósággal egyetértően járjon el. Budapest, 1924. évi szeptember hó 6-án.

A miniszter rendeletéből:

Mészáros Károly,
miniszteri tanácsos.

Pályázat.

A mándoki református egyház pályázatot hirdet helyettes tanítói állásra a jelen iskolai év hátralevő idejére. Pályázhatnak okleveles férfi tanítók.

Javadalom: koszt természetben hivektől felváltva, lakásul egy szoba s havi 400,000 korona készpénz.

Kötelesség: az iskolaszék által reá bízott osztályok tanítása.

Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 8 nap. Az állás azonnal elfoglalandó.

Mándok, (Szabolcs-m.)

Papp Kálmán,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A nemesborzovai református leányegyház presbiteriuma pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett előkönyörgő tanítói állásra.

I. Fizetés: a) lakás természetben, kerttel és mellékhelyiségekkel. b) Mint kántortanítónak, az egyház pénztárából évi 100 aranykorona, vagy 5 métermázsa tiszta, megrostált búza; megfelelő államszegély; előkönyörgésért 8 mázsa tiszta, megrostált búza. c) Ugyancsak az előkönyörgésért 2 magyar hold szántóföld a lelkészi földékből; s a lelkészi belsőségnek fele.

II. Kötelesség: A mindennapi és iméltőiskolának a tiszántúli református egyházkerületi tanterv és szabályzat szerinti vezetése. Kántori teendők végzése. Hétköznapi, vasárnapi, valamint ünnepi istentisztelet, szóval az előkönyörgő tanítói teendőket hűségesen teljesíteni. Presbiteri jegyzőkönyveket vezetni.

Pályázati kérvények a képesítést, kántori és tanítói működést igazoló okmányokkal, valamint a forradalom és kommunizmus alatt tanúsított magatartásról szóló bizonyítvánnyal felszerelve: Református Lelkészi Hivatal Mánd, u. p. Nagyszekeres (Szatmár megye) október 15-ig küldendők. B) listások és menekültek előnyben részesülnek! Az állás választás jogerőre emelkedése után azonnal elfogalando.

Mánd, 1924 szept. 15.

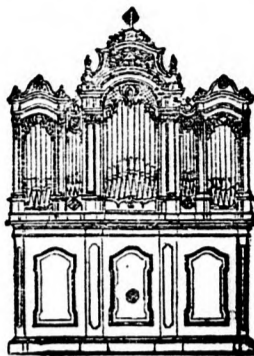
Sarkady Ferenc,

2-3

f. ü. lelkész, isk. sz. elnök.

FITTLER SÁNDOR

orgona-, orgonasíp- és harmónium készítő vállalata
PESTERZSÉBET, Erzsébet-u. 23.

Készít elsősorban modern gépezetes és légnymású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben.

Hadicélokra elrekvirált és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szállítás.

Vállalja régi orgonák légnymású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.**Villamos fűjtató berendezések készítése.**

Szívó és nyomó rendszerű harmoniumok készítése, javítása és hangolása. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervezettel és költségvetéssel készséggel szolgálok — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Egyházkerületi elemi iskolai tankönyvek,

papírok, írószerek, tollak, tinták, ceruzák, kréták, palatáblák, szivacsok és minden egyéb iskolai író- és rajzeszközök óriási választékban kaphatók.

Irkák közül különösen ajánljuk a kiváló finom papíron készült és nagyon olcsó

4 és 6 lapos „**MÉLIUSZ**” irkáinkat.

ZSOLTÁRKIADVÁNYAINK

iskolai alakja minden kötésben kapható.

Kiadásunkban most jelent meg a zsinat által kötelező használatra elrendelt **Temetési énekek a magyar reformátusok használatára**

a zsinat által megállapított szöveggel és dallamokkal.

Ára kemény papírkötésben K 6000.—, félvászonkötésben K 8000.—. Továbbá

Temetési énekek a magyar hívek, énekvezérek, iskolák és dalos egyesületek használatára

a zsinat által megállapított szövegekkel és dallamokkal, vegyeskarra (orgona, harmonium, zongora) és férfikarra. Ára kemény papírkötésben K 12.000.—, félvászonkötésben K 14.000.—.

Tankönyvekből és írószerekből az egyházaknak és iskoláknak 10% engedményt adunk.

„MÉLIUSZ” könyvkereskedés, Debrecen.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda vállalata.